

Interreg Polska-Sachsen

European Regional Development Fund

Analiza społeczno-gospodarcza obszaru
wsparcia Programu Polska-Saksonia 2021-2027

Dobre praktyki Programu Polska-Saksonia 2014-2020

Warszawa, październik 2020 r.

Wszystkie zdjęcia użyte w niniejszym dokumencie pochodzą z Wikipedii i Wikimedii Commons (źródło: <https://www.bing.com/images>) – ujawnieni autorzy: Charalambos Bratsas, Hoover 5555, Marko Ercegović, Zunowak, Falk2, Jerzy Bereszko, morguefile.com . Zdjęcia zostały udostępnione na podstawie licencji 'do bezpłatnego modyfikowania, udostępniania i użytku komercyjnego'.

Spis treści

WSTĘP	4
DOBRE PRAKTYKI NA POZIOMIE SYSTEMU WDRAŻANIA PROGRAMU	5
DOBRE PRAKTYKI NA POZIOMIE PROJEKTÓW	10

WSTĘP

Na kolejnych stronach opracowania przedstawiono dobre praktyki, jakie zostały wypracowane w trakcie realizacji Programu Interreg Polska-Saksonia 2014-2020. Zostały one wybrane w oparciu o wywiady bezpośrednie przeprowadzone z przedstawicielami Instytucji Zarządzającej, Wspólnego Sekretariatu Programu Polska-Saksonia 2014-2020 oraz z przedstawicielami samych projektów zrealizowanych w ramach Programu.

Prezentowano praktyki dotyczące systemu wdrażania całego programu, jak również poszczególnych projektów. Wskazano dwie dobre praktyki dotyczące realizacji programu i cztery dobre praktyki dotyczące realizacji projektów w poszczególnych osiach Programu. Należy jednak podkreślić, że dobre praktyki 'projektowe' są na tyle uniwersalne, że mogą odnosić się do realizacji projektów w każdej z osi programu.

Oprócz praktyk specyficznych dla realizacji danego projektu, wszyscy respondenci wskazali dwie uniwersalne dobre praktyki. Pierwsza z nich to dobra współpraca pomiędzy partnerami. I chociaż, jak pokazują przykłady na kolejnych stronach, sposób współpracy może być zupełnie różny w zależności od charakteru i liczby partnerów – od partnerskiej współpracy partnerów, wzajemnego uczenia się, po silną, kierowniczą rolę lidera projektu – sposób współpracy zaakceptowany przez wszystkich partnerów jest niezmiernie ważnym czynnikiem sukcesu projektu. Z przedstawionych przykładów wynika także, że dobry partner wiodący jest gwarancją sukcesu projektu.

Drugą uniwersalną dobrą praktyką jest dogłębne poznanie potrzeb partnerów już na etapie przygotowywania projektu. Warunkiem tego jest zdiagnozowanie tych potrzeb jeszcze przed przystąpieniem do opisywania projektu. Projekt powinien być wymyślony wspólnie i rozwiązywać problemy obu partnerów. Jednocześnie wszystkie ewentualne wątpliwości muszą zostać wyjaśnione przed rozpoczęciem współpracy.

Oprócz dobrej współpracy na etapie przygotowania projektu, jako dobrą praktykę wskazano dobrą i efektywną współpracę na etapie jego realizacji. Ważna jest tutaj elastyczność tej współpracy i wspólne dyskusowanie ewentualnych koniecznych zmian w realizacji projektu.

DOBRE PRAKTYKI NA POZIOMIE SYSTEMU WDRAŻANIA PROGRAMU

Tematyczne, ograniczone w czasie nabory wniosków

Dobłą praktyką, wprowadzoną w perspektywie 2014-2020, były tematyczne (zgodnie z tematem osi priorytetowej), ograniczone w czasie nabory wniosków o dofinansowanie. Nabory były ograniczone czasowo i trwały zazwyczaj ok. dwóch miesięcy. Wysokość środków dostępnych w danym naborze była ograniczona.

Taka organizacja naborów pozwalała lepiej zarządzać programem w całym okresie czasu. Nie było sytuacji, w której w każdej chwili od początku otwarcia naboru (zazwyczaj na początku okresu wdrażania programu) można było składać wnioski o dofinansowanie, aż do wyczerpania się dostępnej puli środków. Takie praktyki powodowały wcześniej sytuację, w której środki kończyły się szybko, a beneficjenci potencjalnie dobrych projektów, ale przygotowanych w terminie późniejszym, nie mieli szans na uzyskanie dotacji. Takie podejście umożliwia również dofinansowanie działań odpowiadających na nowe, istotne wyzwania, które ew. pojawiły się na obszarze wsparcia już w trakcie realizacji programu.

W nowym rozwiązaniu każde z partnerstw miało szansę, niezależnie od czasu przygotowania projektu, złożyć dobry wniosek w późniejszym etapie realizacji programu. Uniknięto w ten sposób również zatwierdzania niedopracowanych wniosków o niskiej jakości (wyższa konkurencja o środki w danym naborze).

Konsultacje idei projektowej

Przed formalnym złożeniem wniosku o dofinansowanie potencjalni beneficjenci Programu mieli możliwość otrzymania wsparcia w formie niezobowiązujących konsultacji dotyczących opracowania szkicu projektu. Konsultacje były realizowane przez Wspólny Sekretariat lub Regionalny Punkt Kontaktowy po złożeniu dostępnego na stronie internetowej Programu tzw. formularza idei projektowej. Formularze zawierały podstawowe informacje o projekcie. Ta część procesu była dobrowolna i nie wpływała na dalsze etapy procesu składania i oceny wniosku.

Rozwiązanie to dało możliwość przedyskutowania idei projektu z ekspertami posiadającymi szeroką wiedzę na temat przygotowania i realizacji podobnych projektów przez innych beneficjentów. Wnioskodawcy uzyskiwali możliwość wprowadzenia korekt jeszcze przed rozpoczęciem pracy nad samym wnioskiem, a gdy pomysł nie wpisywał się w ramy Programu, rezygnacji z przygotowania projektu. Taka metoda z jednej strony skróciła czas potrzebny na przygotowanie wniosku, poprzez zmniejszenie ilości niepotrzebnych prac, a z drugiej – sprawiła, że składane do oceny wnioski miały znacznie wyższą jakość.

Wymiana doświadczeń już na etapie idei projektowej sprawiała, że projekty lepiej wpisywały się w cele Programu, były łatwiejsze do realizacji i szybciej osiągały zamierzone cele.

Zaświadczenia zastąpione oświadczeniami

W perspektywie 2014-2020 zastąpiono oświadczeniami część zaświadczeń towarzyszących wnioskowi o dofinansowanie składanym przez beneficjentów.

Zastosowane rozwiązanie ułatwiło beneficjentom przygotowanie wniosków projektowych, umożliwiało skoncentrowanie się na dobrym przygotowaniu projektu, a jednocześnie dawało czas niezbędny na zgromadzenie wszystkich wymaganych załączników (patrz również kolejna dobra praktyka dotycząca wymaganych załączników do wniosku). Zastąpienie zaświadczeń oświadczeniami ograniczyło również nakłady pracy wnioskodawców, co było istotne zwłaszcza dla tych, których wnioski ostatecznie nie zostały wybrane do dofinansowania przez Program.

Beneficjenci podchodzili uczciwie do składanych oświadczeń. Nie odnotowano żadnych nadużyć w tym zakresie.

Ograniczenie liczby dokumentów wymaganych na etapie składania wniosku o dofinansowanie

W Programie Polska-Saksonia 2014-2020 wprowadzono zasadę, że część dokumentacji projektowej, która nie jest niezbędna na etapie oceny wniosku o dofinansowanie, była wymagana dopiero po wyborze projektów. Przedstawiano ją przed podpisaniem umowy, bądź też przy składaniu pierwszego wniosku o płatność.

Wykaz zaświadczeń i oświadczeń wymaganych na każdym etapie oceny wniosku projektowego i potem na etapie podpisania umowy został dokładnie określony w Liście Załączników do Wniosku o dofinansowanie w Programie Współpracy Interreg.

Przyjęta praktyka ułatwiła prace nad przygotowaniem wniosku o dofinansowanie, umożliwiła skoncentrowanie się na nim, a na zebranie potrzebnych załączników pozostawiła więcej czasu. Było to szczególnie istotne w przypadku beneficjentów niemieckich, w przypadku których czas uzyskania niektórych wymaganych załączników do wniosku był dłuższy niż w przypadku beneficjentów polskich.

DOBRE PRAKTYKI NA POZIOMIE PROJEKTÓW

Wymiana doświadczeń pomiędzy partnerami na etapie przygotowania projektu

<p>Nazwa i numer projektu:</p>	<p>Przygoda z Nysą – zagospodarowanie turystyczne pogranicza polsko-niemieckiego – etap IV/ Abenteuer Neiße – touristische Bewirtschaftung der deutsch-polnischen Grenzregion – 4. Etappe (PLSN.01.01.00-02-0018/16)</p>
<p>Beneficjent wiodący:</p>	<p>Gmina Zgorzelec</p>
<p>Opis projektu:</p>	<p>IV etap projektu „Przygoda z Nysą – zagospodarowanie turystyczne pogranicza polsko-niemieckiego” realizowało dziewięciu partnerów: Gmina Zgorzelec, Powiat Görlitz, Gmina Krauschwitz, Kulturinsel Einsiedel e.V., Powiat Żarski, Gmina Łęknica, Miasto Zgorzelec, Gmina Pieńsk oraz Nadleśnictwo Lipinki.</p> <p>Projekt koncentrował się na wyrównywaniu standardów turystycznych w Unii Europejskiej oraz na tworzeniu optymalnych warunków do realizacji współpracy transgranicznej w zakresie rozwoju turystyki i zacieśniania kontaktów pomiędzy mieszkańcami, współpracującymi ze sobą samorządami i instytucjami. Projekt miał na celu uatrakcyjnienie Nisy Łużyckiej od granicy z Czechami do granicy województwa lubuskiego.</p>

Istota dobrej praktyki:

Istotną, wartą wskazania dobrą praktyką była wymiana doświadczeń pomiędzy partnerami projektu na etapie jego przygotowania. W trakcie częstych roboczych spotkań, jakie odbyły się na tym etapie partnerzy mieli okazję zaprezentować swoje dotychczasowe doświadczenia związane z realizacją turystyki, a także najważniejsze ich zdaniem potrzeby, na które powinien odpowiadać projekt. Ze względu na udział w projekcie wielu partnerów, pochodzących praktycznie z całego obszaru wsparcia, działania projektu miały bardzo szeroki zasięg. Jednakże dzięki dobrej wymianie wiedzy na etapie przygotowawczym, jego realizacja idealnie odpowiadała problemom zdiagnozowanym na obszarze wsparcia i potrzebom beneficjentów.

W tym projekcie należy także podkreślić bardzo silną rolę partnera wiodącego, który kierował projektem, ale jednocześnie udzielał wsparcia innym partnerom. Efekty tej współpracy widać na przestrzeni kolejnych realizowanych etapów projektu. Realizując swoje działania partnerzy uczą się, a każdy nowy projekt jest lepszy zarówno na etapie przygotowania jak i późniejszej współpracy.

Warto dodać, iż jednym z niezamierzonych efektów podejmowanych działań było stworzenie marki Przygoda z Nysą [PZN]. PZN jest marką turystyczną integrującą turystykę w rejonie Nysy Łużyckiej.

Wspólne tworzenie koncepcji projektu

Nazwa i numer projektu:

Modernizacja dróg wojewódzkich nr 354 na odcinku Turoszów-Sieniawka i nr 352 na odcinku Zatonie-Bogatynia wraz z ulicą Schrammstraße w Zittau / Modernisierung der Woiwodschaftsstraßen 354 im Abschnitt Turoszów-Sieniawka und 352 im Abschnitt Zatonie-Bogatynia sowie der Schrammstraße in Zittau (PLSN.02.01.00-02-0014/16)

Beneficjent wiodący:

Województwo Dolnośląskie reprezentowane przez Dolnośląską Służbę Dróg i Kolei

Opis projektu:

Zasadniczym celem projektu była poprawa dostępności transportowej oraz jakości i standardów transportu drogowego dla polepszenia transgranicznej mobilności i przepustowości przejść granicznych.

Projekt polegał na modernizacji dróg wojewódzkich nr 354 na odcinku Turoszów - Sieniawka oraz nr 352 na odcinku Zatonie-Bogatynia wraz z modernizacją ulicy Schrammstraße w Zittau. Efektem przeprowadzonych robót budowlanych była poprawa stanu technicznego dróg. Projekt umożliwił rozdzielenie ruchu prowadzącego do Czech, który do czasu jego realizacji prowadził drogą po niemieckiej stronie. Po zakończeniu projektu, ruch rozkłada się na dwie drogi po obu stronach granicy, dzięki czemu zmniejszyło się obciążenie drogi po niemieckiej stronie.

Istota dobrej praktyki:

W ramach niniejszego projektu dobrej praktyki należy dopatrywać się we wspólnym tworzeniu koncepcji projektu. Na początkowym etapie przygotowania projektu odbyło się szereg spotkań twarzą w twarz, które okazały się bardzo wartościowe. Rozmawiano o koncepcji projektu i jego celach. Dzięki tym spotkaniom można było lepiej poznać partnera, dochodziło się także do najlepszych rozwiązań projektowych. Dobre poznanie partnera umożliwiło w konsekwencji sprawną realizację projektu.

Podobnie jak w poprzednim projekcie należy tu odnotować dużą rolę partnera wiodącego – Dolnośląskiej Służby Dróg i Kolei. Współpraca przebiegała jednakże zupełnie inaczej niż w przypadku projektu Przygoda z Nysą. Ze względu na dwóch dużych partnerów instytucjonalnych, współpraca lidera z partnerem była bardzo formalna. Jednocześnie należy zauważyć bardzo aktywną postawę partnera niemieckiego – miasta Zittau.

Nauka płynąca od sąsiadów

Nazwa i numer projektu:

Groß für Klein – Duzi dla małych: Transgraniczna współpraca dla wspierania edukacji przedszkolnej w zakresie kultury i języka sąsiada (PLSN.03.01.00-02-0067/17)

Beneficjent wiodący:

Dolnośląski Ośrodek Kształcenia Nauczycieli we Wrocławiu

<p>Opis projektu:</p>	<p>Głównym celem projektu było rozwijanie transgranicznej komunikacji i współpracy poprzez edukację interkulturową i językową w wychowaniu przedszkolnym. Jako cele szczegółowe wskazano: podwyższenie kompetencji personelu pedagogicznego w przedszkolach w zakresie języka sąsiada, kultury i realioznawstwa oraz metodyki wczesnego nauczania języków obcych, uwrażliwienie dzieci przedszkolnych na język i kulturę kraju sąsiada oraz wsparcie transgranicznej współpracy przedszkoli, a także podwyższenie świadomości lokalnej społeczności o specyficznych potencjałach wczesnej edukacji interkulturowej.</p> <p>Projekt podjął fundamentalne wyzwanie w polsko-niemieckim obszarze powiązań, tj. przełamywanie bariery kulturowej i językowej poprzez umożliwienie dzieciom już w przedszkolach wzrastanie w bezpośrednim kontakcie z językiem i kulturą sąsiada. Projekt stanowi także znakomity przykład konsolidacji współpracy transgranicznej.</p>
<p>Istota dobrej praktyki:</p>	<p>W ramach niniejszego projektu należy wskazać kilka zjawisk, które mogą być określone mianem dobrej praktyki.</p> <p>Przede wszystkim należy odnotować, że uczestnicy projektu zaczęli wprowadzać w życie koncepcje i praktyki zaczerpnięte od swoich sąsiadów z drugiej strony granicy. Taka nauka na przykładach z drugiego kraju przyniosła dodatkowe efekty w metodykach nauczania dzieci, a im samym ułatwiła lepsze poznanie języka i kultury kraju sąsiada.</p> <p>To co ten projekt wyróżnia, to także bardzo dobra współpraca pomiędzy partnerami (podobnie jak w projektach poprzednich) – powiatu Gorlitz i Saksońskiej Placówki ds. Wczesnej Nauki Języków Krajów Sąsiedzkich oraz Dolnośląskiego Ośrodka Kształcenia Nauczycieli we Wrocławiu. Pomimo formalnego liderowania projektowi przez Dolnośląski Ośrodek Kształcenia Nauczycieli obie instytucje współpracowały ze sobą na partnerskich</p>

zasadach.

Projekt był wymyślony wspólnie przez dwóch równoprawnych partnerów. Na etapie przygotowania projektu zostało przygotowane obszerne badanie potrzeb nauczycieli wychowania przedszkolnego, zarówno z punktu widzenia ich jako pojedynczych osób, jak i z punktu widzenia organów prowadzących przedszkola i politykę oświatową.

Także w trakcie realizacji projektu stały kontakt pomiędzy partnerami ułatwiał wprowadzanie nowych, wynikających z aktualnych potrzeb rozwiązań.

Należy także zauważyć innowacyjność projektu. Zazwyczaj mówiąc o integracji procesu nauczania, a także integracji międzykulturowej myśli się o współpracy szkół, wyższych uczelni, centrów młodzieży, instytucji zajmujących się edukacją. W przypadku tego projektu zaczęto ten proces wcześniej – już od wychowania przedszkolnego

Partnerzy kontynuują działania w ramach nowego projektu pt. *Duzi i mali razem*.

Partnerzy projektu muszą znać swoje zadania

Nazwa i numer projektu:

Utworzenie Zespołów Kompetencji Seniorów na niemiecko - polskim pograniczu. Projekt modelowy / Aufbau von Seniorenkompetenzteams im deutsch-polnischen Grenzraum. Ein Modellprojekt (PLSN.04.01.00-DE-0059/16)

<p>Beneficjent wiodący:</p>	<p>Internationales Begegnungszentrum St. Marienthal</p>
<p>Opis projektu:</p>	<p>Projekt podjął bardzo ważny temat ze względu na starzenie się społeczeństwa. Jego celem było wykorzystanie potencjału osób starszych, posiadających wiedzę i doświadczenie zawodowe w działalności społecznej, edukacyjnej i kulturalnej na terenie polsko – niemieckiego pogranicza oraz umożliwienie seniorom zdobycia aktualnej wiedzy potrzebnej w pracy wolontariusza-doradcy.</p> <p>W wyniku realizacji projektu po saksońskiej i polskiej stronie granicy zostały utworzone Zespoły Kompetencji Seniorów. Dla seniorów zrzeszonych w Zespołach Kompetencji Seniorów został przeprowadzony cykl szkoleń w celu wspierania i motywowania ich zaangażowania w działalność społeczną jako seniorów-trenerów. Koncepcja cyklu szkoleń została opracowana zgodnie z wytycznymi Federalnego Ministerstwa Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży oraz dostosowana do warunków polsko-saksońskiego pogranicza. Uwzględniono konieczność dostosowania opracowanej po niemieckiej stronie koncepcji szkoleń do specyfiki polskiej (inny system instytucji i sposobów ich pracy, inne przepisy).</p> <p>Przeszkoleni w ramach projektu seniorzy-trenerzy działają w ramach Centrów Kompetencji Seniorów. Rolą Centrów jest wspieranie istniejących organizacji pożytku publicznego, organizacji pozarządowych, grup samopomocy, uniwersytetów trzeciego wieku, wszelkich inicjatyw społecznych oraz inicjowanie nowych projektów transgranicznych.</p>
<p>Istota dobrej praktyki:</p>	<p>Projekt realizowany był przez dwie doświadczone instytucje: Internationales Begegnungszentrum St. Marienthal po stronie niemieckiej i Karkonoską Agencję Rozwoju Regionalnego po stronie polskiej. Dobrą praktyką tego projektu było dokładne</p>

określenie zadań obu partnerów już na etapie przygotowawczym, a następnie skorygowane na początku jego realizacji. Było to gwarancją sukcesu projektu.

Podobnie jak w przypadku poprzednich projektów jako dobrą praktykę należy wskazać dobry kontakt i wzajemne zrozumienie partnerów. Na etapie przygotowania projektu wskazany jest częsty kontakt z partnerami projektu, celem ustalenia działań kluczowych, wskaźników, i budżetu w projekcie. Jeżeli występują jakieś wątpliwości, najlepiej rozwiązać je na początku, przed podpisaniem umowy i realizacją projektu.

Częsty kontakt mailowy, telefoniczny, osobisty pomiędzy Partnerami Projektu to podstawa zarówno podczas planowania, realizacji jak i rozliczania projektu.

ECORYS Polska Sp. z o.o.
Solec 38 lok. 105
00-394 Warszawa
Polska/ Poland

T: +48 22 339 36 40
F: +48 22 339 36 49

W: www.ecorys.pl